

**KORUPCIJOS PREVENCIJOS PIRMINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS CENTRE
PROGRAMA
2017 – 2019 m.**

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Programos misija – šalinti prielaidas Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų neteisėtam, nepagrįstam naudojimui bei korupcijai įstaigoje, sudariusioje sutartį dėl paslaugų teikimo apdraustiesiems privalomuoju sveikatos draudimu, atsirasti ir plisti. Kontroliuoti ir siekti, kad visos lėšos, skiriamos sveikatos apsaugai, būtų panaudojamos kokybiškoms sveikatos priežiūros paslaugoms, pacientų teisėms ir laisvėms užtikrinti.

2. Programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. sausio 17 d. nutarimu Nr. IX-711 (Žin., 2002, Nr.10 – 355) patvirtinta Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija programa, Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu (Žin., 2002, Nr. 57 – 2297), Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2003 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. 164 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metodikos patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 103 – 4622), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. lapkričio 17 d. įsakymu Nr. V-942 „Dėl korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje programos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. spalio 21 d. įsakymu Nr. V-924 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. lapkričio 17 d. įsakymo Nr. V-942 „Dėl korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje programos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2011, Nr. 129 – 6121) ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. V-1262 „Dėl šakinės korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje 2014 – 2016 m. programos patvirtinimo“ (TAR, 2013-12-31 Nr. 2013 – 00264), bei Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. gruodžio 10 d. įsakymu nr. V-1433 „Dėl šakinės korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2015 – 2019 metų programos patvirtinimo“ (TAR, 2015 – 19774).

3. Korupcija – valstybės tarnautojo ir jam prilyginto asmens tiesioginis ar netiesioginis siekimas, reikalavimas arba priėmimas turinės ar kitokios asmeninės naudos (dovanos, paslaugos, pažado, privilegijos) sau ar kitam asmeniui už atliktą veiksmą pagal einamas pareigas, taip pat valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens veiksmai arba neveikimas siekiant, reikalaujant turinės ar kitokios asmeninės naudos sau ar kitam asmeniui ar šią naudą priimant, taip pat tiesioginis ar netiesioginis siūlymas ar suteikimas valstybės tarnautojui, jam prilygintam asmeniui turinės ar kitokios naudos (dovanos, paslaugos, pažado, privilegijos) už atlikimą arba neatitiktą veiksmų pagal valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens einamas pareigas, taip pat tarpininkavimas darant šioje dalyje nurodytas veikas (Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos įstatymas (Žin., Nr. 41-1162).

4. Korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos – kyšininkavimas, tarpininkavimas, papirkimas, kitos nusikalstamos veikos, jeigu jos padarytos viešojo administravimo sektoriuje arba teikiant viešąsias paslaugas siekiant sau ar kitiems asmenims naudos: piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi arba įgaliojimų viršijimas, piktnaudžiavimas oficialiais įgaliojimais, dokumentų ar matavimo priemonių suklastojimas, sukčiavimas, turto pasisavinimas ar iššvaistymas, tarnybos paslapties atskleidimas, komercinės paslapties atskleidimas, neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas, nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas, kišimasis į valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklą ar kitos nusikalstamos veikos, kai tokių veikų padarymu siekiama ar reikalaujama kyšio, papirkimo arba nuslėpti ar užmaskuoti kyšininkavimą ar papirkimą (Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas (Žin., 2002, Nr. 57 – 2297).

5. bendrieji tikslai:

5.1. Korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje programos tikslas – kryptingos korupcijos prevencijos politikos vykdymas, skaidresnės, veiksmingesnės ir viešos pirminės sveikatos priežiūros centro darbuotojų veiklos užtikrinimas;

5.2. Korupcijos prielaidų išaiškinimas ir šalinimas, nes programa pagrįsta korupcijos prevencijos principais, bendradarbiavimu su visuomene, jos švietimu ir parama bei teisės pažeidimų tyrimu;

5.3. Veiksmingos korupcijos prevencijos siekimas, vykdant prevencijos priemones ir bendros antikorupcinės kultūros ugdymas pirminės sveikatos priežiūros centre;

5.4. Neišvengiamos atsakomybės už neteisėtus veiksmus principo įgyvendinimas;

5.5. Visokeriopai ginti visuotinai pripažįstamas žmogaus, kaip paciento teises ir laisves, sveikatos sistemos darbuotojų teises bei laisves ir nepažeisti nekaltumo prezumpcijos.

II. KORUPCIJOS PIRMINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS CENTRE PRIELAUDŲ ANALIZĖ

6. Bendrosios korupcijos prielaidos pirminės sveikatos priežiūros centre:

6.1. socialinės (nepakankamas sveikatos sistemos darbuotojų atlyginimas ir pan.);

6.2. teisinės (teisės aktų netobulumas, dažnas jų keitimas, kokybės sistemų ir reglamentų stoka; nepakankama atsakomybė už padarytus pažeidimus);

6.3. institucinės (nesivadovaujama asmeninės atsakomybės principais; trūksta viešumo);

6.4. struktūrinės (sveikatos sistemos struktūros sudėtingumas ir trūkumai; nepakankamas aprūpinimo informacinėmis technologijomis lygis ir pan.);

6.5. visuomenės pilietiškumo stokos (visuomenės požiūrio į korupciją neapibrėžtumas ir prieštaringumas, nesipriešinimas korumpuotiems sveikatos sistemos darbuotojams; piliečių pasyvumas antikorpucinei veiklai);

6.6. išorinių veiksnių (tinkamų sąlygų sveikatos sistemos subjektų sąžiningai konkurencijai nesudarymas; pacientų pasyvumas antikorpucinei veiklai).

7. Specifinės prielaidos sveikatos sistemoje, darančios įtaką pirminės sveikatos priežiūros centro veiklai (administracinių teisės pažeidimų nustatymas, protokolų surašymas, baudų skyrimas, medicininės paskirties aparatūros, vaistų ir kiti viešieji pirkimai ir užsakymai, nepakankama informacija sveikatos priežiūros įstaigoje apie teikiamas nemokamas ir mokamas sveikatos priežiūros paslaugas, apie pacientų teises ir galimybes ir t.t.).

III. GALIMOS KORUPCIJOS PIRMINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS CENTRE PASEKMĖS

8. Nevykdant veiksmingos ir kryptingos korupcijos politikos, korupcijos reiškiniai gali pažeisti visuomeninius santykius sveikatos sistemoje, dėl ko gali:

8.1. sumažėti gyventojų sveikatos priežiūros sistemos veiksmingumas, pablogėti teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybė;

8.2. atsirasti socialinė įtampa, kuri mažina pasitikėjimą sveikatos apsaugos priežiūra;

8.3 sumažėti pacientų pasitikėjimas medikais;

8.4. pablogėti viešojo administravimo kokybė ir užsimegzti farmacijos bei kitų įmonių, prekiaujančių medicinos prekėmis ir prietaisais, ryšiai su korumpuotais sveikatos sistemos darbuotojais.

9. Atsižvelgiant į šias pasekmes ir aiškiai suvokiant korupcijos pasireiškimo galimybes, galima numatyti veiksmingas korupcijos prevencijos programos poveikio priemones.

IV. APLINKOS ANALIZĖ

10. Sveikatos sistemos subjektų (Sveikatos apsaugos ministerija ir jai pavaldžios įstaigos, sveikatos priežiūros įstaigos) vykdomos funkcijos yra priskiriamos prie veiklos sričių, kuriose galimas korupcijos pasireiškimas.

11. Galima išskirti veiklos sritis, kuriose galima korupcijos pasireiškimo tikimybė:

11.1. pagrindinės funkcijos – sveikatos priežiūros vykdymas (lėšų, gautų iš ligonių kasų, tikslinis panaudojimas);

11.2. veikla, susijusi su leidinių, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu;

11.3. viešieji pirkimai ir užsakymai;

11.4. administracinių teisės pažeidimų nustatymas, protokolų surašymas, baudų skyrimas;

11.5. personalinės atsakomybės ir standartinių procedūrų stoka teikiant sveikatos priežiūros paslaugas;

11.6. ambulatorinių sveikatos priežiūros paslaugų bei duomenų ir ataskaitų apie suteiktas paslaugas teikimas.

V. KORUPCIJOS PREVENCIJA

12. Korupcijos prevencija sveikatos sistemoje – galimos korupcijos priežasčių, sąlygų atskleidimas ir šalinimas, įgyvendinant korupcijos prevencijos programos vykdymo priemonių planą, taip pat poveikis sveikatos sistemos darbuotojams, siekiant atgrasinti nuo galimos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos. Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau- PSDF) lėšų neteisėto, nepagrįsto gavimo ir panaudojimo prevencija sveikatos sistemoje – galimų PSDF lėšų neteisėto, nepagrįsto panaudojimo priežasčių, sąlygų atskleidimas ir šalinimas, įgyvendinant prevencijos programos vykdymo priemonių planą, taip pat poveikis sveikatos sistemos darbuotojams, siekiant atgrasinti nuo galimo PSDF lėšų gavimo.

13. Svarbiausieji bendrieji korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje programos uždaviniai:

13.1. vykdant Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymą (Žin., 2002, Nr. 57-2297) parengti korupcijos prevencijos (kovos su korupcija) įstaigoje programą;

13.2. nustatyti ir šalinti korupcijos prielaidas:

13.2.1. vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, nustatyti korupcijos pasireiškimo tikimybę ir parengti motyvuotą išvadą;

13.2.2. nustačius korupcijos prielaidas – imtis priemonių joms pašalinti;

13.3. užtikrinti sveikatos sistemos veiklą reglamentuojančių teisės aktų skaidrumą:

13.3.1. atlikti teisės aktų, reglamentuojančių visuomeninius santykius, kuriuose galima korupcijos pasireiškimo tikimybė, antikorupcinį vertinimą (teisės aktų teminę korupcijos prevencijos analizę), teikti pasiūlymus dėl šios teisės aktų tobulinimo;

13.3.2. kasmet analizuoti iš fizinių ir juridinių asmenų gaunamus skundus(prašymus, pareiškimus it kt.);

13.3.3. atlikti parengtų teisės aktų, reglamentuojančių visuomeninius santykius, projektų antikorupcinį vertinimą, pateikti pasiūlymus dėl šių teisės aktų projektų tobulinimo;

13.3.4. parengti atitinkamų teisės aktų pakeitimų ir papildymų, naujų teisės aktų projektus;

13.4. teikti informaciją valstybės tarnautojų ir juridinių asmenų registrams apie valstybės tarnautoju, kurie patraukti administracinėn ar drausminėn už sunkius tarnybinius nusižengimus, susijusius su Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimų pažeidimu, padarytus siekiant gauti neteisėtą pajamų ar privilegijų sau ir kitiems asmenims;

13.5. skatinti glaudesnę ir aktyvesnę sveikatos sistemos institucijų bendradarbiavimą su visuomene, ugdant visuomenės narių pilietinę sąmonę ir nepakantumą negerovėms;

13.6. bendradarbiauti su Specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT), kitomis ministerijomis ir valstybės institucijomis, dalyvaujant įvairiuose dalykiniuose susitikimuose bei keičiantis turima informacija apie taikomas korupcijos prevencijos priemones ir jų veiksmingumą.

14. Specifiniai korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje uždaviniai:

14.1. sukurti skaidrią ir visiems prieinamą sveikatos priežiūros sistemą;

14.2. užtikrinti asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo draudžiamiesiems privalomuoju sveikatos draudimu skaidrumą;

14.3. užtikrinti teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybę;

14.4. tobulinti paslaugų apmokėjimo ir kainų skaičiavimo metodiką;

14.5. užtikrinti sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ir ekonominio veiksmingumo kontrolę;

14.6. nustatyti ir patvirtinti bendruosius principus ir kriterijus, pagal kuriuos medicinos pagalbos priemonės ir vaistai būtų perkami laikantis pirkimo – pardavimo sutarčių;

14.7. sukurti ir tobulinti sveikatos sistemos informacijos sistemą;

14.8. sukurti visiems prieinamą informacijos apie mokamas ir nemokamas sveikatos priežiūros paslaugas sistemą;

14.9. užtikrinti korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje priemonių taikymą ir tinkamą šios programos priemonių įgyvendinimo administravimą bei kontrolę.

VI. VISUOMENĖS ĮTRAUKIMAS Į KORUPCIJOS PREVENCIJOS SVEIKATOS SISTEMOJE PROGRAMOS ĮGYVENDINIMĄ

15. Norint į korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje programą įtraukti visuomenę, reikia:

15.1. skatinti glaudesnę ir aktyvesnę medikų bendradarbiavimą su visuomene, ugdant visuomenės narių pilietinę sąmonę ir nepakantumą negerovėms;

15.2. ugdyti antikorpacinę kultūrą (visuomenės ir tarp jų sveikatos sistemos darbuotojų antikorpacinis švietimas, ugdymas bei visuomenės nepakantumo korupcijai skatinimas);

15.3. informuoti visuomenę apie sveikatos sistemoje vykdomą korupcijos prevencijos programą per žiniasklaidą;

15.4. skatinti sveikatos sistemos darbuotojus bei kitus šalies gyventojus pranešti apie korupcinius teisės pažeidimus (ar mėginimus juos daryti) teikiant sveikatos priežiūros paslaugas. Sudaryti sąlygas telefonu, anonimiškai pranešti apie korupcinius teisės pažeidimus (ar mėginimą juos daryti). Analizuoti surinktą informaciją iš gyventojų;

15.5. visuomenės anketinės apklausos arba kitais būdais reguliariai vertinti korupcijos prevencijos programos veiksmingumą.

VII. KORUPCINIŲ TEISĖS PAŽEIDIMŲ TYRIMAS

16. Siekiant veiksmingo korupcinių teisės pažeidimų tyrimo, būtina:

16.1. sudaryti sąlygas įstaigos darbuotojams, kitiems visuomenės piliečiams anonimiškai pranešti vadovybei savo įtarimus dėl galimos personalo korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos;

16.2. reguliariai tirti skundus, pareiškimus dėl galimų korupcijos atvejų bei vertinti pasiūlymus dėl korupcijos prevencijos. Išsamiai ir objektyviai analizuoti pagrįstus įtarimus dėl įstaigų darbuotojų korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos ir atlikti savo kompetencijos tyrimus;

16.3. išaiškinus ar pasitvirtinus informacijai apie korupcijos faktą bei esant įtarimui dėl galimos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos, nustatyta tvarka informuoti administraciją;

16.4. bendradarbiauti su korupcinius nusikaltimus tiriančia valstybės institucija – specialiųjų tyrimų tarnyba.

VIII. KORUPCIJOS PREVENCIJOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS

17. Korupcijos prevencijos programos sveikatos sistemoje uždaviniams įgyvendinti sudaromas programos priemonių vykdymo planas, kuris nustato uždavinius, tikslus, priemones, jų vykdymo terminus bei vykdytojus.

18. Šios korupcijos prevencijos programos nuostatas (jos įgyvendinimo priemonės) vykdo pirminės sveikatos priežiūros centras.

19. Korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo sveikatos sistemoje kontrolę, metodinės pagalbos teikimą korupcijos prevencijos klausimais vykdo Sveikatos apsaugos ministerijos Ekonominės veiklos kontrolės skyrius pagal sveikatos apsaugos ministro patvirtintą veiklos planą.

IX. KORUPCIJOS PREVENCIJOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMO KRITERIJAI

20. Korupcijos prevencijos sveikatos sistemoje programos ir kontrolės veiklos rezultatai turi būti vertinami vadovaujantis kiekybės ir kokybės rodikliais:

20.1. Korupcijos prevencija:

20.1.1. ištirtų viešojo administravimo sistemų skaičius;

20.1.2. atliktų korupcijos tikimybės vertinimų skaičius;

20.1.3. atliktų teminių korupcijos prevencijos analizių skaičius;

20.1.4. korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo veiksmų plano vykdymas;

20.1.4.1. įvykdytų veiksmų plano priemonių skaičius;

20.1.4.2. neįvykdytų veiksmų plano priemonių skaičius;

20.1.4.3. pateiktų rekomendacijų keisti įstatymus skaičius;

20.1.4.4. priimtų rekomendacijų keisti įstatymus skaičius;

20.1.4.5. pateiktų rekomendacijų keisti kitus teisės aktus, procedūrų nuostatas skaičius;

20.1.4.6. priimtų rekomendacijų keisti teisės aktų, procedūrų nuostatas skaičius;

20.1.4.7. veiksmų plano įgyvendinimas nustatytais terminais.

20.2. teisės pažeidimų tyrimas:

20.2.1. ištirtų pažeidimų, susijusių su korupcija, skaičius;

20.2.2. oficialių pranešimų apie tariamus pažeidimus ir ištirtų pažeidimų santykis;

20.2.3. anonimiškų ir oficialių pranešimų apie tariamus pažeidimus santykis;

20.3. Visuomenės švietimas ir parama:

20.3.1. specialių radijo, televizijos laidų, straipsnių spaudos leidiniuose, darbo posėdžiuose skaičius;

20.3.2. pranešimų spaudai, viešų pranešimų atlikus analizę, nustačius korupcijos atvejus, skaičius;

20.3.3. organizuotų korupcijos prevencijos dienų;

20.3.4. kovos su korupcija rezultatyvumo vertinimas (procentais) pagal reguliariai atliekamas visuomenės nuomonės apklausas;

20.4. visuomeninės iniciatyvos, įvairių visuomenės atstovų ryšiai su Sveikatos apsaugos ministerija korupcijos prevencijos ir kontrolės klausimais:

20.4.1. visuomeninių pacientų organizacijų, bendradarbiaujančių korupcijos prevencijos ir kontrolės klausimais, skaičius.

X. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Korupcinė situacija vertinama ir korupcijos prevencijos programos nuostatos bei jos vykdymo priemonių planas peržiūrimi kas treji metai.

22. Korupcijos prevencijos programa, jei reikia, gali būti papildoma dažniau.